

Jautājumi un atbildes par 2019. gada Eiropas vēlēšanām Latvijā

I Balsošana Latvijā

1. Kad notiks nākamās Eiropas Parlamenta vēlēšanas?

Nākamās Eiropas Parlamenta jeb Eiropas vēlēšanas Latvijā notiks sestdien, **2019. gada 25. maijā**. Citās Eiropas Savienības dalībvalstīs Eiropas vēlēšanas norisināsies no 23. līdz 26. maijam.

2. Kas var balsot Eiropas vēlēšanās Latvijā?

Latvijas pilsoņi un citu ES dalībvalstu pilsoņi, kuri uzturas Latvijā un ir reģistrēti Latvijas Iedzīvotāju reģistrā un Latvijas Vēlētāju reģistrā. Lai piedalītos vēlēšanās, cilvēkam vēlēšanu dienā jābūt vismaz **18 gadus vecam**.

3. Kur varēs nobalsot Eiropas vēlēšanās?

Eiropas vēlēšanās vēlētāju uzskaitē izmanto Vēlētāju reģistru, un katrs Latvijas vēlētājs ir iekļauts noteikta iecirkņa vēlētāju sarakstā **atbilstoši reģistrētajai dzīvesvietai**.

Latvijas pilsoņi, kas uzturas ārzemēs, varēs nobalsot pa pastu vai kādā no Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas apstiprinātajiem vēlēšanu iecirkņiem ārvalstīs. Balsošanai iecirknī jāreģistrējas no 2019. gada 16. marta līdz 7. maijam Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai elektroniski, izmantojot e-pakalpojumu, kas būs pieejams www.pmlp.gov.lv un www.cvk.lv. Pasta balsošanai jāpiesakās līdz 2019. gada 13. aprīlim Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai līdz 2019. gada 25. aprīlim vēlēšanu iecirkņa komisijā balsošanai pa pastu Rīgā, Smilšu ielā 4. Pieteikumu var sūtīt pa pastu, iesniegt personīgi vai elektroniski, izmantojot Vēlētāju reģistra e-pakalpojumu, vai nosūtīt e-pastā, ja ir iespēja to parakstīt ar drošu elektronisko parakstu.

No 2019. gada 22. līdz 24. maijam Latvijas vēlēšanu iecirkņos notiks **iepriekšējā balsošana**. Plānots, ka pirmo reizi šajā laikā varēs balsot citā iecirknī, ne tikai tajā, kura sarakstā vēlētājs iekļauts, ja starp iecirkņiem tiks nodrošināta tiešsaistes datu apmaiņa.

Latvijas pilsoņi Vēlētāju reģistrā tiek iekļauti automātiski, bet citu ES dalībvalstu pilsoņiem, kuri uzturas Latvijā un vēlēties izmantot savas balsstiesības Latvijā (t.i., balsot par Latvijas kandidātu sarakstiem), līdz 2019. gada 25. aprīlim (30. dienai pirms vēlēšanām) Centrālajai

vēlēšanu komisijai jāiesniedz iesniegums par vēlmi balsot Latvijā. Iesniegumu var iesniegt personīgi, pa pastu vai elektroniski, ja ir iespēja to parakstīt ar drošu elektronisko parakstu.

Centrālās vēlēšanu komisijas vietnē www.cvk.lv no 2019. gada 15. februāra būs pieejams arī iesnieguma paraugs.

4. Līdz kuram datumam jāreģistrējas balsošanai?

Latvijas pilsoņiem, kuri balsos Latvijā, reģistrēties iepriekš nevajag, jo tas tiks izdarīts automātiski. Tomēr, ja Jūs nesen esat mainījis reģistrēto dzīvesvietu, iesākam no 16. marta pārbaudīt www.cvk.lv un www.pmlp.gov.lv vietnē, vai Jūsu reģistrācija vēlētāju sarakstos ir pareiza. Ja vēlaties balsot kādā no Latvijas vēlēšanu iecirkņiem ārvalstīs, balsošanai jāreģistrējas no 16. marta līdz 7. maijam Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai elektroniski, izmantojot e-pakalpojumu, kas būs pieejams www.pmlp.gov.lv un www.cvk.lv.

5. Kā var nomainīt iecirkni?

Noskaidrot savu vēlēšanu iecirkni no 2019. gada 16. marta varēs interneta vietnēs www.pmlp.gov.lv un www.cvk.lv.

No 2019. gada 16. marta līdz 7. maijam (18. dienai pirms vēlēšanām) iecirkni iespējams mainīt uz jebkuru citu iecirkni Latvijā vai ārzemēs. Reģistrēties balsošanai citā iecirknī var elektroniski, izmantojot e-pakalpojumu, kas būs pieejams www.pmlp.gov.lv un www.cvk.lv, vai iesniedzot iesniegumu jebkurā dzīvesvietas deklarēšanas iestādē vai ārzemēs – Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās.

6. Vai ir iespējams balsot tiešsaistē?

Latvijā tas nav iespējams.

7. Kādi būs vēlēšanu iecirkņu darba laiki?

Balsot savā vēlēšanu iecirknī vēlēšanu dienā 25. maijā varēs no **plkst. 7.00 līdz 20.00**.

8. Vai būs iespējams nobalsot pirms oficiālās vēlēšanu dienas?

Jā, varēs balsot 3 dienas iepriekš: **22., 23. un 24. maijā**, kad iecirkņi strādās - 22. maijā no plkst. 17.00 līdz 20.00, 23. maijā no plkst. 9.00 līdz 12.00, 24. maijā no plkst. 10.00 līdz 16.00. Plānots, ka iepriekšējā balsošanā varēs balsot jebkurā iecirknī bez iepriekšējās reģistrācijas, ja starp šo iecirkni un vēlētāja iecirkni tiks nodrošināta tiešsaistes datu apmaiņa.

9. Kādi dokumenti ir nepieciešami, lai piedalītos Eiropas vēlēšanās?

Lai piedalītos Eiropas vēlēšanās, ir nepieciešama derīga **pase** vai **personas apliecība (eID)**.

10. Vai Eiropas vēlēšanās var balsot arī ar nepilsoņa pasi?

Nē, Eiropas vēlēšanās var balsot tikai ar pilsoņa pasi vai personas apliecību (eID).

11. Vai es varu balsot Latvijā, ja es esmu no citas ES valsts?

Jā, Jūs varat balsot Latvijā, ja:

- 1) Jums ir ES pilsonība;
- 2) vēlēšanu dienā būsiet vismaz 18 gadus vecs;
- 3) Jums ir vēlēšanu tiesības ES dalībvalstī, kuras pilsonis esat;
- 4) esat reģistrēts Latvijas Iedzīvotāju reģistrā.

Lai varētu balsot Latvijā, Jums **līdz 2019. gada 25. aprīlim ir jāiesniedz iesniegums** Centrālajā vēlēšanu komisijā, kura iekļaus Jūs Latvijas Vēlētāju reģistrā. Iesniegumu var iesniegt personīgi, pa pastu vai elektroniski, ja ir iespēja to parakstīt ar drošu elektronisko parakstu.

II Balsošana no ārzemēm

12. Vai Latvijas pilsoņiem Eiropas vēlēšanās ir iespējams balsot pa pastu?

Latvijā iespēja balsot pa pastu ir tikai Latvijas vēlētājiem, kuri vēlēšanu laikā uzturas ārvalstīs. Pieteikties balsošanai pa pastu ārvalstīs var:

- 1) līdz 2019. gada 13. aprīlim - Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās;
- 2) līdz 2019. gada 25. aprīlim - vēlēšanu iecirkņa komisijā balsošanai pa pastu Rīgā, Smilšu ielā 4.

Pieteikumu var sūtīt pa pastu, iesniegt personīgi vai elektroniski, izmantojot Vēlētāju reģistra e-pakalpojumu, vai nosūtīt e-pastā, ja ir iespēja to parakstīt ar drošu elektronisko parakstu.

Līdz 2019. gada 1. maijam vēlēšanu komisija izsūtīs balsošanas materiālus uz norādīto adresi. Vēlētājam jāizdara sava izvēle un **balsojums jānosūta atpakaļ** iecirkņa komisijai balsošanai pa pastu Rīgā līdz balsu skaitīšanas sākumam (2019. gada 25. maija plkst. 20.00).

Vairāk informācijas: www.cvk.lv

13. Vai es varu balsot citā ES valstī?

Jā, atrodoties citā ES valstī, Jūs varat balsot pa pastu vai kādā no Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas apstiprinātajiem vēlēšanu iecirkņiem ārvalstīs.

Balsošanai iecirknī jāreģistrējas no 2019. gada 16. marta līdz 7. maijam Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai elektroniski, izmantojot Vēlētāju reģistra e-pakalpojumu, kas būs pieejams www.pmlp.gov.lv un www.cvk.lv.

Pasta balsošanai jāpiesakās līdz 2019. gada 13. aprīlim Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai līdz 2019. gada 25. aprīlim – vēlēšanu iecirkņa komisijā balsošanai pa pastu Rīgā, Smilšu ielā 4.

Pieteikumus var sūtīt pa pastu, iesniegt personīgi vai elektroniski, izmantojot Vēlētāju reģistra e-pakalpojumu, vai nosūtīt e-pastā, ja ir iespēja tos parakstīt ar drošu elektronisko parakstu.

Balsstiesīgie Latvijas pilsoņi, kuri dzīvo citā ES dalībvalstī, var izvēlēties balsot arī par mītnes zemes kandidātiem. Izvēloties balsot mītnes zemē, vēlētājs zaudē tiesības attiecīgajās vēlēšanās

balsot par Latvijas Eiropas Parlamenta kandidātu sarakstiem un kandidātiem. Ja vēlaties izmantot šo iespēju, Jums jāsazinās ar iestādi, kas attiecīgajā valstī atbildīga par vēlēšanu rīkošanu.

Vairāk informācijas: www.cvk.lv

14. Vai es varu balsot ārpus ES?

Jā, atrodoties ārpus ES, Jūs varat balsot pa pastu vai kādā no Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas apstiprinātajiem vēlēšanu iecirkņiem ārvalstīs.

Balsošanai iecirknī jāreģistrējas no 2019. gada 16. marta līdz 7. maijam Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai elektroniski, izmantojot Vēlētāju reģistra e-pakalpojumu, kas būs pieejams www.pmlp.gov.lv un www.cvk.lv.

Pasta balsošanai jāpiesakās līdz 2019. gada 13. aprīlim Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās vai līdz 2019. gada 25. aprīlim – vēlēšanu iecirkņa komisijā balsošanai pa pastu Rīgā, Smilšu ielā 4.

Pieteikumus var sūtīt pa pastu, iesniegt personīgi vai elektroniski, izmantojot Vēlētāju reģistra e-pakalpojumu, vai nosūtīt e-pastā, ja ir iespēja tos parakstīt ar drošu elektronisko parakstu.

Vairāk informācijas: www.cvk.lv

III Eiropas vēlēšanu nozīme un norise

15. Vai man būtu jāiet balsot Eiropas vēlēšanās?

Eiropas Parlaments kopā ar ES ministru Padomi pieņem direktīvas un regulas, kuras, pēc aptuvenām aplēsēm, ietekmē **aptuveni 80% no Latvijas likumiem**. Eiropas Parlaments ir vienīgā tieši ievēlētā ES institūcija. Tādēļ nobalsojot Eiropas vēlēšanās, Jūs varat ietekmēt to, kuri cilvēki pieņems likumus Eiropas līmenī, kas vistiešākajā veidā attieksies arī uz Jums.

16. Vai eksistē vēlētāju līdzdalības sliekšnis, lai vēlēšanas skaitītos notikušas?

Nē, vēlēšanu sliekšnis neeksistē. Tas nozīmē, ka vēlēšanas tiek uzskatītas par notikušām neatkarīgi no vēlētāju aktivitātes.

17. Vai es drīkstu nobalsot vairākkārt un par vairāk nekā vienu kandidātu?

Katrās Eiropas vēlēšanās vēlētāji drīkst balsot **tikai vienu reizi**. No visiem vēlēšanām reģistrētajiem deputātu kandidātu sarakstiem balsojot jāizvēlas viens saraksts (viena vēlēšanu zīme); var arī balsot ar tukšu aploksni (atturoties).

Vēlēšanu zīmē vēlētājs drīkst izdarīt neierobežotu skaitu atzīmju „+” pretī attiecīgā saraksta kandidātiem vai svītrot neierobežotu skaitu attiecīgā saraksta kandidātu. Vēlēšanu zīmē drīkst neizdarīt arī nekādas atzīmes.

18. Kad būs zināmi vēlēšanu rezultāti?

Provizoriskie vēlēšanu rezultāti būs zināmi pusnaktī no 26. maija uz 27. maiju, kad noslēgsies vēlēšanas tajās dalībvalstīs, kurās tradicionāli vēlēšanu diena ir svētdiena.

IV Kandidēšana

19. Par kādām politiskām partijām es varu balsot Eiropas vēlēšanās?

Kandidātu sarakstus Latvijā varēs iesniegt no 2019. gada 6. līdz 21. martam, tos varēs redzēt vietnē www.cvk.lv

Katra partija vai partiju apvienība, kura iecerējusi piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kandidātu sarakstā drīkst iekļaut līdz sešpadsmit deputātu kandidātiem – divreiz vairāk nekā deputātu skaits, kāds no Latvijas jāievēlē Eiropas Parlamentā. Visiem kandidātiem vēlēšanu dienā jābūt sasniegušiem vismaz 21 gada vecumu un uz viņiem nedrīkst attiekties Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā noteiktie kandidēšanas ierobežojumi.

20. Cik Eiropas Parlamenta deputāti no Latvijas tiks ievēlēti 2019. gada vēlēšanās? Cik Latvijā būs vēlēšanu apgabali?

2019. gada Eiropas vēlēšanās **no Latvijas tiks ievēlēti 8 deputāti (kopumā visā ES - 705 deputāti)**. Tā kā atšķirībā no Saeimas un pašvaldību vēlēšanām, **visa Latvija ir viens vēlēšanu apgabals**, Latvijas partijas Eiropas Parlamenta vēlēšanās katra piedāvā vienu kandidātu sarakstu.

21. Uz cik ilgu laiku tiek ievēlēti Eiropas Parlamenta deputāti?

Deputāti tiek ievēlēti uz **5 gadiem**.

22. Kādā veidā Eiropas Parlamenta deputāti tiks ievēlēti Latvijā?

Pēc ES likumiem, visas valstis izmanto sistēmas, kas nodrošina **proporcionālu pārstāvniecību**, kas nozīmē, ka ievēlēto deputātu skaits no katras partijas ir atkarīgs no vēlētāju balsīm, ko partija ir saņēmusi.

Latvija izmanto **prioritāro balsošanu**, kas ļauj vēlētājiem atzīmēt viņu prioritātes izvēlētās partijas ietvaros (ar plusiņiem un svītrojumiem). Kandidātiem, kas saņem visvairāk prioritāro balsojumu, ir vairāk izredžu būt ievēlētiem.

23. Vai Eiropas vēlēšanās Latvijā var kandidēt citu ES valstu pilsoņi?

Jā, Eiropas vēlēšanās Latvijā var kandidēt **jebkuras Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis**, kurš:

- 1) uzturas Latvijā - ir reģistrēts Latvijas Iedzīvotāju reģistrā;
- 2) vēlēšanu dienā būs sasniedzis vismaz 21 gada vecumu;
- 3) ir iekļauts Latvijas Vēlētāju reģistrā;
- 4) ir tiesīgs kandidēt un tikt ievēlēts ES dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir.

Kandidēt var tikai no Latvijas Republikā reģistrētas partijas vai partiju apvienības saraksta. Kandidātam nav obligāti jābūt partijas vai partiju apvienības biedram.

24. Vai Eiropas vēlēšanās var kandidēt cilvēki ar iepriekšēju sodāmību?

Jā, Eiropas vēlēšanās var kandidēt pilsoņi, kuri iepriekš sodīti, bet sodu izcietuši un kuru sodāmība ir dzēsta vai noņemta.

25. Kāda barjera jāpārvar politiskām partijām, lai tās varētu tikt ievēlētas Eiropas Parlamentā?

Lai tiktu ievēlētas Eiropas Parlamentā, Latvijas politiskajām partijām jāiegūst vismaz 5% vēlēšanu balsu.

26. Vai līdz ar Lielbritānijas izstāšanos pēc 2019. gada Eiropas vēlēšanām mainīsies kopējais Eiropas Parlamenta deputātu skaits?

Kopējais deputātu skaits samazināsies no 751 līdz 705 deputātiem.

V Aģitācija

27. Kad oficiāli Latvijā sākas priekšvēlēšanu periods pirms Eiropas vēlēšanām?

Priekšvēlēšanu periods sākās 2019. gada 26. janvārī un ilgst līdz 25. maijam.

28. Kādi ir priekšvēlēšanu ierobežojumi politiskajām partijām un partiju apvienībām priekšvēlēšanu aģitācijas periodā?

Priekšvēlēšanu aģitāciju var veikt politiskā partija, politisko partiju apvienība, deputāta kandidāts un nesaistītā persona.

Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā partija vai politisko partiju apvienība nedrīkst aģitācijai iztērēt vairāk nekā 430 221,36 eiro.

Savā vārdā priekšvēlēšanu aģitāciju var veikt ar politiskajām partijām, to apvienībām nesaistīta fiziskā, juridiskā persona vai reģistrēta šādu personu apvienība. Priekšvēlēšanu izdevumu apmērs nesaistītai personai nedrīkst pārsniegt 6450 eiro.

Eiropas politiskā partija priekšvēlēšanu aģitācijai savā vārdā drīkst izlietot līdzekļus ne vairāk kā 10% no summas, kas noteikta politiskajai partijai vai politisko partiju apvienībai.

Aģitācijas veicējiem ir 3 darba dienu laikā jāiesniedz paziņojums KNAB par aģitācijas materiālu izvietošanu (pieteikuma paraugs pieejams www.knab.gov.lv).

Slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir aizliegta. Tā ir priekšvēlēšanu aģitācija, par kuru saņemta samaksa un kuras apmaksātājs (atbildības devējs) pretēji šā likuma noteikumiem nav norādīts. Aizliegts izmantot valsts un pašvaldību administratīvos resursus priekšvēlēšanu aģitācijas organizēšanai, veidošanai un izvietošanai (izplatīšanai).

Dienu pirms vēlēšanām, kā arī vēlēšanu dienā ir aizliegta aģitācijas materiālu izvietošana elektroniskā plašsaziņas līdzekļa radio programmās un raidījumos, publiskās lietošanas ārtelpās un iekštelpās, preses izdevumos, internetā un valsts un atvasinātu publisku personu institūcijās un kapitālsabiedrībās, kurās valstij vai atvasinātām publiskām personām pieder vairāk nekā 50 procenti kapitāla daļu (akciju).

VI Eiropas Parlaments

29. Kas ir Eiropas Parlaments?

Eiropas Parlaments ir vienīgā tieši ievēlētā ES institūcija, ko kopš 1979. gada ievēlē tiešās vēlēšanās. Tā ir viena no lielākajām demokrātiskajām asamblejām pasaulē.

Eiropas Parlaments kopā ar ES ministru Padomi apstiprina likumus, kas ietekmē katra cilvēka ikdienas dzīvi visās Eiropas Savienības dalībvalstīs. 751 (pēc 2019.gada Eiropas vēlēšanām - 705) Eiropas Parlamenta deputāti pārstāv 500 miljonus ES pilsoņu.

EP deputāti, kurus ievēlējuši visu ES dalībvalstu pilsoņi, Eiropas Parlamentā strādā piecus gadus. Eiropas Parlamenta deputāti darbojas kādā no politisko partiju grupām vai kļūst par neatkarīgajiem deputātiem, kas nepieder nevienai partiju grupai. Vienlaikus deputāts drīkst strādāt tikai vienas partiju grupas sastāvā.

Eiropas Parlamenta deputāti strādā komitejās, kas saņem likumprojektu iniciatīvas (regulas un direktīvas) no Eiropas Komisijas, apspriež tās, papildina, labo un vienojas ar ES ministru Padomi par gala variantu. Pašreiz Eiropas Parlamentā ir 20 komitejas, un katra nodarbojas ar specifiskas jomas jautājumiem, piemēram, Ekonomikas un monetāro lietu, Transporta, Nodarbinātības, Lauksaimniecības, Budžeta kontroles u.c.

Katram likumprojekta priekšlikumam tiek nozīmēts ziņotājs no komitejas sastāva. Viņa darbs ir analizēt projektu, konsultēties ar attiecīgās jomas speciālistiem, ieinteresētajām pusēm un citiem komitejas deputātiem. Ziņotājs sagatavo darba dokumentus, lai apspriestu un papildinātu likumprojekta ieceri komitejā. Ziņotājs iepazīstina pārējos Eiropas Parlamenta deputātus ar attiecīgo likumprojekta priekšlikumu plenārsēdes laikā. Pēc tam likumprojekta priekšlikums tiek apspriests, iespējams, arī papildināts, un par to tiek balsots.

Eiropas Parlamentam ir lemšanas tiesības lielā daļā jomu, piemēram, par lauksaimniecību, ES budžetu, enerģētiku un citām jomām.

30. Kur es varu uzzināt papildinformāciju par Eiropas Parlamenta darbu un gaidāmajām vēlēšanām?

Visus jautājumus par Eiropas Parlamenta darbu var noskaidrot Eiropas Parlamenta biroja Latvijā mājaslapā: www.europarl.lv

Pilsoņu līdzdalības platforma, veltīta 2019. gada Eiropas vēlēšanām: www.soreizesbalsošu.eu
Atbildes uz jautājumiem par vēlēšanu kārtību var atrast Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā www.cvk.lv

Vēlētāju reģistra informācija un e-pakalpojumi no 2019. gada 16. marta pieejami Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājaslapā: www.pmlp.gov.lv

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja mājaslapa: www.knab.gov.lv